

פתיחה לפרק "מפנין"

גזירות, זו לשמור על זו (גזירה לגזירה).
 וכלשון חז"ל: "הם אמרו (לאסור) והם אמרו
 (להתיר)". כך, למשל, התירו כמה מאיסורי
 מוקצה מפני צרכים חשובים כגון משום כבוד
 האורחים או ביטול בית המדרש, ועוד.

אכן, אותו דבר קיים גם בהלכות אחרות
 שבדיני השבות, כגון בטיפול בבעלי חיים, שאף
 שהאיסורים בזה נובעים מכמה גזירות וחששות
 שיש בדבר, מכל מקום כשאיסורם עלול לגרום
 הפסד מרובה, או צער בעלי חיים, הקלו
 חכמים. שהרי עצם האיסור אינו מן התורה,
 כאמור.

ואגב הדיון בשטח הטיפול בבעלי חיים
 ובדרכי ההיתר לסייע להם בשעת לידה, דנים
 גם בדרכי הטפול באשה היולדת בשבת. אף
 כאן רואים אנו שכל גזירות חכמים, ובמקרה
 דנן ישנם גם דברים שאיסורם הוא אף מדין
 תורה, כאלה כן גם אלה, אינם עומדים בפני
 פיקוח נפש, ואפילו במקום שיש חשש כלשהו
 לסכנה הקלו חכמים הרבה מאד והתירו עד
 כדי שאפשר יהיה לעשות כל מלאכה במקום
 שיש אף חשש קטן של פיקוח נפש.

פרק זה עוסק בשלש הלכות שונות שרק במעט
 הן קשורות זו לזו. האחת היא המשך דיני
 מוקצה מסויימים שבעיקרם נדונו בפרק
 הקודם, השניה – דרכי טיפול בשבת בבעלי
 חיים, השלישית – הטיפול בשבת ביולדת
 הקשור באיסורי מלאכה שונים. אף שהלכות
 אלה אין בהן לכאורה ולא כלום מן המשותף,
 מכל מקום כלולות הן כולן בסוג האחד של
 "שבות", כלומר באותם דברים שאיסור
 עשייתם בשבת איננו מן התורה, כמלאכות
 גמורות, אלא כגזירות חכמים שונות. גזירות
 ה"שבות", מצויות בנושאים רבים. בפרק זה
 נדונו רק מקצתם, אבל אפשר ללמוד מכאן
 על היקפם של איסורי השבות המתייחסים
 להלכות מרובות, ואשר לכל אחת מהן יש
 בסיס אחר או צד אחר של גזירת חכמים.
 ההלכות שבפרק "מפנין" קשורות זו בזו –
 מלבד בעצם היותן "שבות" – גם בצד נוסף:
 בדברים שגזרו חכמים משום סייג או תקנה,
 מאחר שאין אלה איסורי תורה יכולים חכמים
 גם להקל בהם במקרים מסויימים בגלל צרכים
 שונים. ואם כי אין הם דוחים דברי תורה מפני
 דבריהם, הרי כאן, שעיקר האיסור הוא גזירה
 מדרבנן, ניתן לומר שאין חכמים גוזרים שתי